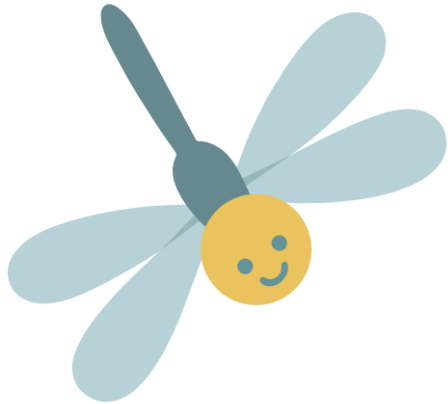
Jazykový program

KAMARÁTKA SLOVENČINA

Komu je program určený?

- **Jazykový program** je určený deťom vo veku 5 - 8 rokov, ktoré sa učia v slovenskom jazyku, avšak ich materinský je iný (rómsky, vietnamský, ukrajinský, a pod.)
- Cieľom programu je pripraviť deti na komunikáciu v slovenskom jazyku a uľahčiť im adaptáciu na vyučovanie v základnej škole.
- Rozvoj jazykovo-komunikačných spôsobilostí je predpokladom úspešnej adaptácie na školské prostredie.
- V programe sa zameriavame na tzv. *inštrukčný jazyk* - **jazyk učebných zadaní, jazyk školskej komunikácie**, ktorý je deťom sprostredkovaný **v hrových aktivitách**.



Obsah a štruktúra programu

Témy jazykového programu

1. *Kto sme?*
2. *Kde žijeme a čo robíme?*
3. *Spoznávame a objavujeme*
4. *Ako sa obliekame?*

5. *Čo jeme a pijeme?*
6. *Oslavujeme!*
7. *Hýbeme sa, športujeme*
8. *Kde žijú a čo robia zvieratá?*

9. *Čo už vieme a poznáme*



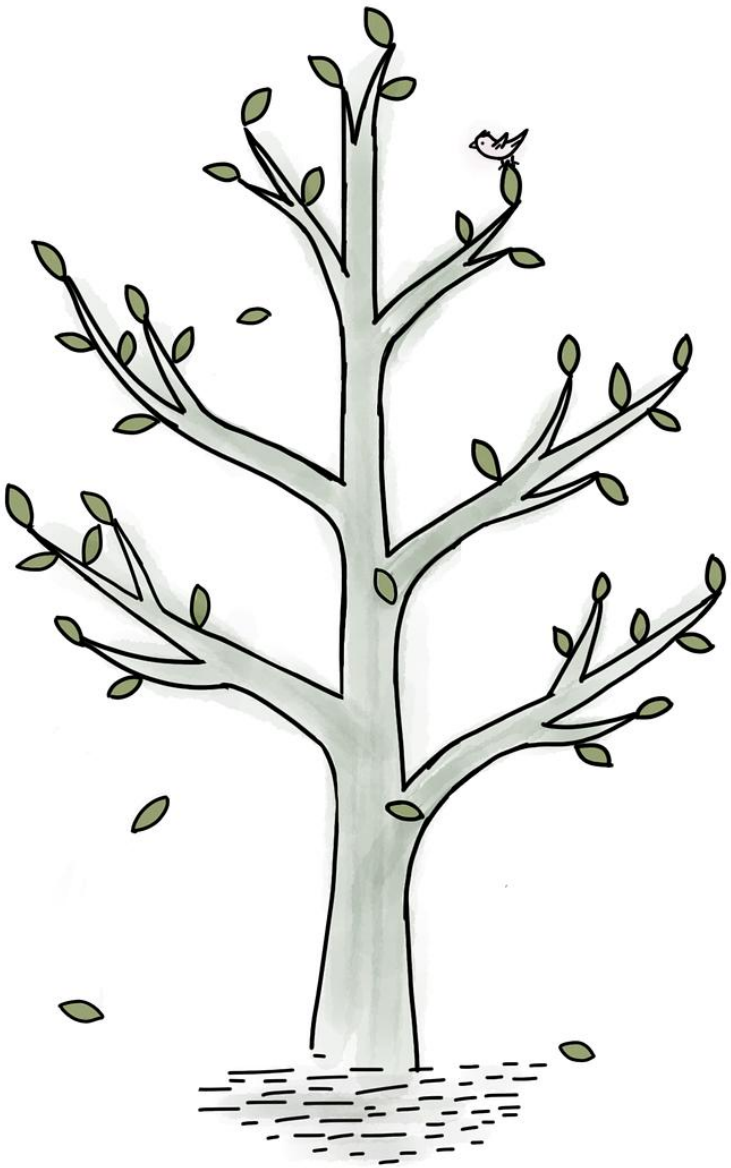
- Celkom 48 lekcií

Čo je v programe dôležité?

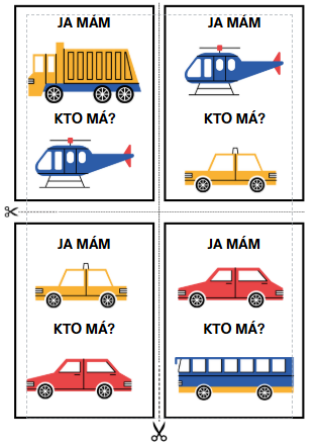
- Rešpektovanie vývinových špecifík detí vo veku 5-8 rokov.
- **Program nekopíruje vyučovacie hodiny.**
- Základom je ***hra*** – jazyk je chápaný ako komunikačný prostriedok. Hrová stratégia umožňuje podvedomé získavanie jazyka.
- **Senzibilizácia** učebného prostredia - afektívna a kognitívna stimulácia učiacich sa.
  - učebný materiál – integruje viacero tém
  - príbehy, piesne, básne
  - hry

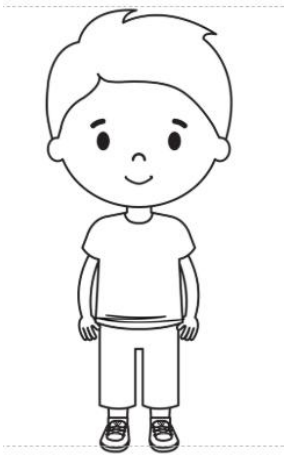
Ako sa deti jazyk učia?

- Učenie sa cudziemu jazyku je odlišné od procesu prirodzeného osvojovania si materinského jazyka v rámci ontogenetického vývinu ľudskej reči.
- V zmysle vedeckých poznatkov osvojovanie jazyka má byť rešpektovaná postupnosť:
  - **tiché obdobie** – počúvanie
  - **jednoslovné odpovede** – počúvanie a hovorenie
  - **viacslovné a vetné odpovede**
  - **rečová produkcia.**



Aké typy aktivít sú v programe a prečo?



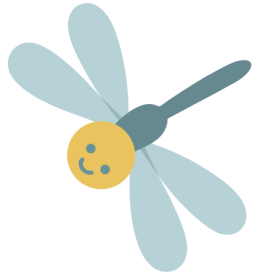






- Pohybová aktivita bez slovnej reakcie (TPR)
- Pohybová aktivita so slovnou reakciou (TPR)
- Práca s obrázkovým a fotografickým materiálom
- Práca s literárno-didaktickým textom
- Pracovné listy
- Dialogické aktivity
- Aktivity s reálnymi objektami
- Hry s obrázkovým materiálom a kartami
- Práca s obrázkovým slovníkom Cesta do Hláskova

Ako vyzerá lekcia?



Téma 4: Ako sa obliekame

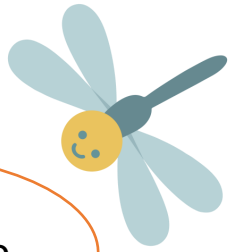
Lekcia 1 *Oblečenie na bežný deň*

Slovná zásoba:	tričko, nohavice, ponožky, sveter, sukňa, šaty, bunda, košeľa, opasok, gombík, čiapka, čelenka, zástera, šiltovka, gumáka, tepláky, skriňa, kufor, práčka, oblečenie, obliekať/obliecť si, prať, čudovať sa, opraviť, hore, dole, vpravo, vľavo, do stredu, suchý, mokrý, vypratý, čistý, môcť, bodkovaný
Vetné väzby:	Mám na sebe... Máš na sebe... Čo má na sebe oblečené....? Akej farby je oblečenie? Kto má na sebe oblečené ....? Čo si oblečieš? Čo nosíš/nosíme? Môžeš/môžeme mať/nosiť ...?
Inštrukčný jazyk:	ukáž, presuň, vymeň, vyber, zober, polož, vlož
Pomôcky:	karty Hláskovo 2 a Hláskovo 6, reálne kusy oblečenia/TÉMA 4 Foto Oblečenie, laminované kruhy – modrý, červený, hracie pole BINGO, ilustrácie k príbehu Jakub a Tomáš

Téma 4 : Ako sa obliekame

- *Lekcia 1 Oblečenie na bežný deň*
- *Lekcia 2 Obliekame sa podľa počasia*
- *Lekcia 3 Oblečenie podľa činností a udalostí*
- *Lekcia 4 Oblečenie v obchode*
- *Zhrnutie témy 4*

Ako vyzerá lekcia?



Krátke básne

1. Privítanie a naladenie na tému

Deti v skupine privítame, v rozhovore učiteľ kladie vhodné otázky z už osvojenej slovnej zásoby a vetných väzieb. Predstaví im básničku, ktorá uvedie tému oblečenia.

Nohavice, sukňa, šaty,
Oblečiem sa do parády.
Oblečiem sa rýchlo, rád,
Vonku čaká kamarát.

Učiteľ rozvinie porozumenie obsahu básničky predstavením svojho aktuálneho oblečenia s použitím gest. *Mám na sebe sveter/tričko/šaty/sukňu/nohavice*. Týmto plynule prejde do nasledujúcej aktivity.

TPR aktivity
slovná zásoba
(opakovanie, nové slová)

2. Hra bez slovnej odpovede

Učiteľ pomenúva a ukazuje **obrázky rôznych kusov oblečenia**, prípadne **reálne kusy oblečenia** (podľa možností). Je dobré využiť drobné kusy oblečenia, napr. ponožky rôznych farieb, vzorov a veľkostí. Učiteľ ich pomenúva a deti ich na vyzvanie ukazujú. Ďalej používa inštrukcie v závislosti od používania obrázkov či reálnych predmetov: *Zober .... (tričko), polož .... (tričko) na stoličku, vlož ... (tričko) do skrine/kufra/ tašky a pod.* Ďalšie možné inštrukcie: *ukáž, presuň, vymeň, vyber, atď.* Postupne v hre pridáme spájanie slovesa s prídavným menom: *vyber zelené tričko, vymeň červené nohavice za biele, ukáž na bodkované tričko/ pásikavý sveter a pod.* Postupne možno pridať spájanie s číslovkami *vyber dve modré tričká, štyri modré ponožky.*

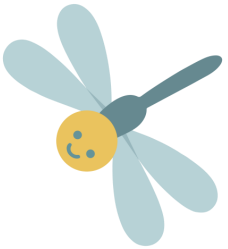


3. Pohybová hra Mám/Nemám oblečené

Na podlahu učiteľ umiestni 2 kruhy symbolizujúce dva významy: modrý kruh – MÁM a červený kruh - NEMÁM. Deti sa pohybujú voľne po triede podľa inštrukcie učiteľa (chodíme, skáčeme, cupkáme, dupkáme, na jednej nohe, žabacím krokom, pomaly, rýchlo, tanečne a pod.). Na znamenie deti pohyb zastavia a vypočujú si otázku učiteľa, na ktorú reagujú premiestnením sa ku kruhom podľa reálnej situácie.

Učiteľ sa pýta: *Máš na sebe oblečené tričko/košeľu...? Máš oblečené niečo v červenej farbe? Máš na hlave čiapku?*

Máš na sebe gombík? Kto má na sebe čelenku? Kto má na sebe opasok? Deti po presune a vyzvaní potvrdzujú vetou situáciu. *Mám oblečené červené tričko.*



Ako na gramatiku?

4. Hra Čo má oblečené Janka?

Učiteľ vyzve deti stojace v kruhu, aby sa pozorovali navzájom, kto má čo oblečené a pokúsili sa to zapamätať. Deti vyzve, aby sa obrátili tvárou von z kruhu. Vyčítankou (alebo náhodne) vyberie dieťa, ktoré bude odpovedať na otázky: *Čo má oblečené Janka/Ferko/Zuzka? Kto má oblečenú červenú/modrú mikinu? Kto má krátke/dlhé nohavice? Kto má oblečené bodkované tričko? Akej farby je Jankina blúzka? Akej farby sú Miškove nohavice?*

5. Príbeh Jakub a Tomáš

Učiteľ pred čítaním príbehu pracuje s ilustráciami. Učiteľ formuluje otázky k ilustrácii s ohľadom na jazykovo-komunikačnú úroveň detí. *Čo je na obrázku?/Čo vidíš na tomto obrázku? Čo myslíš, ako sa volajú chlapci? Čo robia? Koľko majú rokov? Kto má viac rokov? Ktorý chlapec je mladší/starší? Kde bývajú? S kým bývajú? O čom sa teraz rozprávajú?*

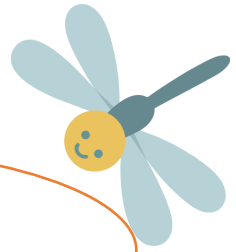
Pozn. pre učiteľa: Otázkami deti nielen pripravujeme na čítanie, ale opakujeme vetné väzby a funkčné frázy, ktoré si už osvojovali. Otázky nemusí klásť len učiteľ, môžu ich tvoriť aj deti. Po prečítaní príbehu je vhodné vrátiť sa k týmto odpovediam a porovnať ich s textom.

V malom meste, vo vysokom dome s červenou strechou bývajú súrodenci Jakub a Tomáš. Milujú bláznovstvá, radi hrajú futbal, preskakujú mláky, lezú na stromy. Nečudujme sa, že domov sa vždy vracajú nielen veselí, ale často špinaví od hlavy až po päty. V takej chvíli im mama hovorí. „Vy dvaja nezbedníci. Celí ste od blata! To je zas roboty! Všetko, čo máte na sebe, je špinavé. Špinavé sú tričká, špinavé sú nohavice, špinavá je bunda! Tu nepomôže nič, len naša práčka!" Chlapci sa smejú a oblečenie rýchlo vyzliekajú. Mama oblečenie vloží do práčky. Práčka sa veselo točí a perie. Všetko v nej tancuje ako na diskotéke. Keď sa práčka zastaví, mama ju otvorí. Kúpeľňa vonia a oblečenie vypraté a čisté. Jaj, ale je akési iné! Tomášove modré nohavice sú teraz fialové a krátke. Jakubove tričko už nie je biele, ale sivé. Ponožky sú dobré pre bábiku a bundy majú akési chumáče. Mama sa čuduje: „Niečo s našou práčkou nie je v poriadku!" Keď je už oblečenie suché, chlapci si ho oblečú a predvádzajú sa pred zrkadlom. „Začína sa módna prehliadka!" kričia a smejú sa. Mama na nich s úsmevom pozerá a premýšľa nad tým, prečo práčka čudne perie. Je jasné, že príde opravár. Práčku opraví, ale oblečenie už nie.

Otázky k príbehu:

Kde žije Tomáš a Jakub? Čo radi robia? Prečo je ich oblečenie často špinavé? Čo znamená, si špinavý od hlavy po päty? Čo sa perie v práčke? Aké je oblečenie po praní? Aké sú nohavice/ponožky/bunda po praní? Kto opraví práčku? Čo môžu teraz urobiť, keď sa veci na oblečenie praním zmenili?

Pozn. pre učiteľa: Otázky k príbehu učiteľ môže situačne doplniť. Formuluje otázky v prítomnom čase. Cieľom nie je len reprodukcia príbehu a overenie zapamätania si textu, ale cenné sú zadania, v ktorých deti identifikujú problémy a hľadajú riešenia.



Jazykovo-komunikačná úroveň detí

Práca s textom

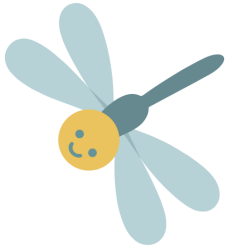
6. Hra s kartičkami - Hláskovo 2 a Hláskovo 6

Učiteľ pracuje s malými a veľkými kartami **H2**. Hrami nadväzujeme na slovnú zásobu s témou oblečenie.

Hra 1 – Bingo (s malými kartami). Deti majú pred sebou rozložené malé karty s oblečením a matricové pole veľkej karty s názvom Oblečenie. Učiteľka pomenúva kusy oblečenia. Deti sa ich snažia čo najrýchlejšie nájsť a uložiť do políčok v matrici. Kto prvý zadanie zvládne, zakričí slovo bingo.

Hra 2 s kartami. Učiteľka pracuje s veľkými kartami **H6**, na ktorých sú zobrazené nasledovné témy: šport, činnosti doma, v kuchyni, škola, oblečenie.

Aplikácia, fixácia hrou



Učiteľ vyberie kartu **V kuchyni** a kladie otázky: *Čo si obliekame, keď pripravujeme jedlo v kuchyni? Čo má oblečené chlapec, ktorý varí? Na čo slúži kuchárska čiapka/kuchárska zástera?* Ak vyberie kartu **Škola**, formuluje otázky, napr. *Čo si obliekame do školy? Čo si oblečieš, keď cvičíš/maľuješ/počítaš/hráš? Čo nenosíme v triede? Môžeme v triede sedieť so šiltovkou na hlave?* a pod.

Hra 3 s kartami. Použijeme hracie pole Bingo, ktoré predstavuje police v šatníku. Učiteľ vedie dialóg o šatníku a overuje, či rozumejú pojmom *hore, dole, v strede, vpravo, vľavo v šatníku* zadávaním inštrukcií *Ulož sveter do police **hore**. Ulož gumáky do police dolu **vpravo/vľavo**. Ružovú sukňu polož na policu **do stredu** šatníka.*

Inštrukčný jazyk

BINGO

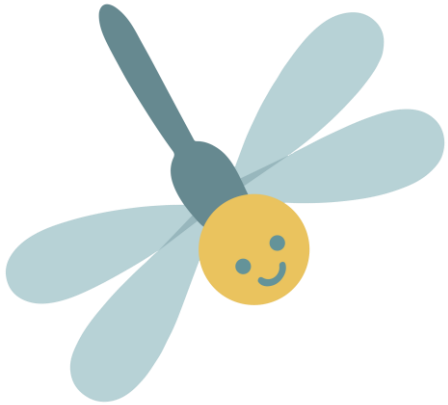
7. Záver lekcie:

Rozlúčime sa detskou piesňou/básňou. Pred jej prvým počúvaním učiteľ formuluje zadanie: *Vymenujte oblečenie, ktoré sa v piesni spomína. Aké máš oblečenie máš v skrinke? Čo si teraz oblečieš?*

Básne

Gumáky do mláky,
hodia sa aj tepláky.
Nohavice do lavice,
*potom bežím do ulice.**

Čo s gramatikou?



- Osvojenie prebieha **v komunikačných hrových aktivitách**.
- Postupnosť v osvojovaní – skloňovanie, časovanie.
- Pravidlá gramatiky nevysvetľujeme.
- Nepriame opravovanie chýb D: *Janka variť čaj*. U: *Áno, Janka varí čaj.*
- Drilovanie – krátko (1 - 2 – 3 minúty).
- Pre upevňovanie tvarov slov slúžia literárno-didaktické príbehy v úrovniach náročnosti – 1. pre úplných začiatočníkov a 2. pre už elementárnu znalosť detí, minidialógy (v prítomnom čase), následne v ostatných.

Realizácia programu

Univerzálnosť programu rešpektuje následné:

- každá skupina detí je jedinečná a má individuálne potreby,
- jazykovo-komunikačná úroveň detí je vždy rozdielna (aj v rámci skupiny).
- autonómnosť lektora
  - **lektor postupuje systematicky** podľa metodických usmernení (radenie tém a lekcií);
  - **intenzívne komunikuje** s deťmi v aktivitách, **nevyučuje** v pravom slova zmysle;
  - **nemusí** za každú cenu prejsť celou slovnou zásobou v rámci lekcie, ani všetkými aktivitami;
  - je **na jeho zvážení**, čomu je potrebné venovať viac pozornosti a času s ohľadom na jazykovú úroveň, potreby a záujmy detí v skupine;
  - **nevyžaduje domácu prípravu** od detí.
- metodickú podporu pre lektorov zabezpečuje webový portál

